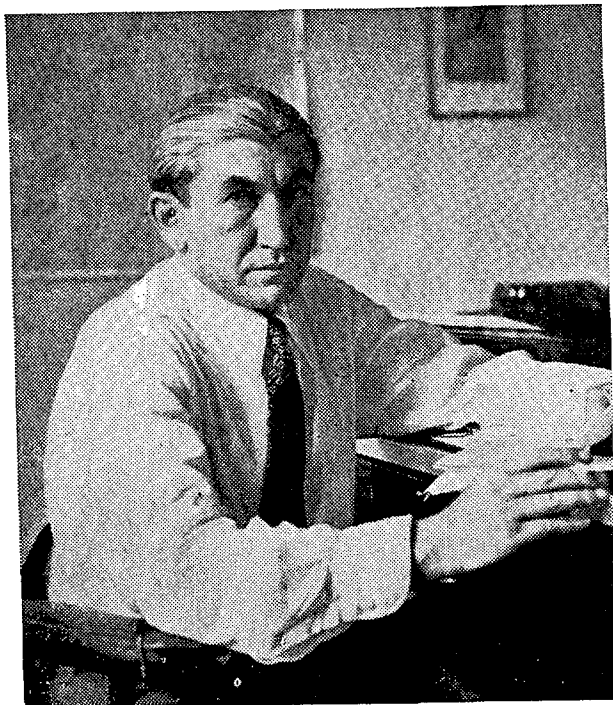

יהודה ארזי

„לא אחת חשבתי שלו הייתי פנוי הייתי מתמסר לעליה אף כי שאול (אביגור) חשב שבשבילי רובה הוא האידיאל. נכון. החשבתי מאוד רובים, אבל גם העליה היתה חשובה בעיני...“

„כשיצאתי לעבודה זו הייתי מבוגר יותר מכל הבחורים שעסקו בזה. היו לי אולי מוטיבים יותר נפשיים מאשר להם. עם פרוץ מלחמת העולם נמצאתי באירופה. ידעתי באופן מוחשי, מה זו גולה ומה זה השמדת יהודים, לכן הייתי מתנזר יותר מכל אחד מן הבחורים מחדוות חיים. כשהייתי באיטליה — בשנים הראשונות לא שמעתי קונצרט, לא הלכתי למוזיאון ולא לקולנוע — שום דבר...“

„אל תסתכלו באילן הנאה — אומר הייתי לבחורים וממשיל להם את המשל העברי באותו תלמיד-חכם המתחייב בנפשו על הסיחו את הדעת באמרו: מה נאה אילו זה. אתם באתם לעשות עבודה הורשת מכם התמסרות מלאה.“

המשפטים שהובאו לעיל מדברי יהודה ארזי בשיחות-סיכום לפעולות ההעפלה מאיטליה זורעים אור מיוחד-במינו על האיש יהודה.

נדמה כי במשך שנים רבות שקד להעלים ולטשטש כלפי סביביו צד זה שבנפשו ושבפעולתו. כי הרי בכל שעה שפגשת בו נראה לא רק כשופע בטחון, אמונה ומרץ אלא גם

כאיש המפיק תמיד ששון־חיים, איש שאין דבר היכול להעכיר את רוחו עליו ואשר אינו חש אלא את הסיפוק שבעשיה.

לא־פעם תהו חבריו עליו, להבין מהו אותו כוח־מניע המלבה את רוחו והדוחפו למעשים רבי עוז ותושיה, אשר כה הצטיינו בהם פעולותיו. וחובה היא להודות כי לא אחת ולא שתיים היתה המסקנה של תהיה זו, ושל שיפוט שהתבסס על מראה־עינים בלבד, כי רוח ההרפתקנות בה ניחן ביד נדיבה (אמנם הרפתקנות בריאה!) היא שמניעה אותו בפעולותיו. כך נראה יהודה לרבים מחבריו, שעבדו במחיצתו, בפקודתו או בשליחותו; וכך גם נצטיירה דמותו ממרבית הסיפורים שסיפר או כתב על פעולותיו בתחומי הרכש וההעפלה.

יהודה מספר סיפורו — ונדמה לך כי אמנם רק לקנא יש בו, באיש זה השרוי תמיד במחיצת מלאכים ושעירים: השעירים כורים בכל שעה שוחה חדשה לרגליו, אך מלאכיו הטובים מרפדים תמיד מחדש את דרכו לפניו ומישרים את כל ההדורים. והוא, יהודה ארוי, כצדיק־תמים מהלך לו בלי שתיגוף באבן רגלו.

והנה, לפתע — יהודה ארוי אחר, הנושא בלבו את דו־עמו המוכה, יהודה ארוי שהנו בכל־כולו תלמידם של אליהו גולומב ושאל אביגור — שני האנשים שמפעם לפעם אינו מתאפק בדברו בהם ופורץ בהבעת הערצה לשניהם — ואשר כמוהם ינק אל קרבו את סבל החולשה היהודית והטביע את גפשו ב"חובת־העשה" למען חיסולה. הנה יהודה המדגיש כי לא הרובה בלבד הוא האידיאל. הרובה נחוץ למען האידיאל, למען היהודי החופשי בארצו, אך לא למען עצמו. ובבוא השעה מטיל יהודה את כל עצמו, כל תחבולותיו וכשרונו, להברחת יהודים ארצה — אניה אחר אניה שיגר ארצה, אניה אחר אניה על בעיותיה וסיבוכיה — סיבוכים עם גורמי־חוץ ובעיות עם גורמי־פנים.

ואחר זינק שוב למלאכת הרכש — הרכש בהא־הידיעה, כמו שלא־ספציה היתה לו שיא־פעולתו במאבק על העליה — כך ראה בהברחת התותחים בימי מלחמת־השחרור את שיא פעולותיו ברכש, יותר מן המטוסים ומן הטנקים שרכש ושלח לצה"ל הצעיר.

ועד שיוכח לדפוס ספר עלילותיו של איש הרכש וההעפלה — יובאו נא כאן קטעים אחדים מדבריו־הוא על הרכישות באותם ימים של שנת תש"ח:

„את התותחים הימיים קניתי ב... כביכול בשביל ממשלת... ושלחתים באניה... את רשימת צרכי־הצי בתותחים קבלתי מפא"ל שולמן רק ב־19.7.48. האניה שרכשנו לשם כך יצאה מאירופה ב־26.10.48 עמוסה תותחים ותחמושת שעלו לנו 310.000 דולר, וכעבור 10 ימים היתה בארץ. התותחים־הימיים הגיעו, איפוא, ארצה אחרי 3 חדשים מאז הוזמנו באירופה — ואני חושב כי זהו שיא בהברחה העולמית.

כיוון האניה היה דרך טנג'יר שבצפון־אפריקה לארץ דרום־אמריקאית, כביכול. הקומוניסטים בנמל־היציאה הפריחו שמועה כי הנשק מיועד ליון, וקראו לפועלים למנוע את הפלגת האניה נושאת הנשק. נפגשתי עם מנהיגי הפועלים בעיר, ושכנעתי אותם כי המשלוח מיועד לישראל — והאניה הפליגה...”

✱

„התותחים היבשתיים הראשונים היו תותחים נ"מ; הם נקנו בשביצ'ריה, באישור הממשלה, והיו מיועדים, כביכול, לדרום־אמריקה. 25 התותחים הנ"מ הראשונים הגיעו לת"א עוד לפני הכרזת־המדינה, בערב פסח...”

✱

„פרשת המקלעים: — נודע לי מפי ידידו של יהודי אחד, שהלה קנה את עודפי חיל־האוויר האמריקאי בהונולולו. שלחתי להונולולו את גרינשפון, עו"ד צעיר מאמריקה,

לבדוק כיצד להוציא את המקלעים משם. הוא הצליח לסחוב את המקלעים. לארזם ולשלחם לסן־פרנציסקו. כאן שכר ספינה שתביא אותם לטמפיקו שבמכסיקו. בדרך התמרד הצות וסירב להמשיך בדרך. באיומי אקדח הכריח גרינשפון את רב־החובל והמלחים להמשיך ולהוביל את הספינה עד טמפיקו. אליהו סחרוב טיפל בהעברת המקלעים מטמפיקו ארצה. במשפט שהיה אחר־כך נקנס גרינשפון ב־10,000\$. וחכויות האורח נשללו ממנו.

★

„באבגוסט 48 רכשתי 30 טנקים מסוג 'שרמף' במשקל כולל של 850 טון במחיר כולל של \$72,679. היו אלה כלים ממחנה של טנקים אמריקאיים אשר בהתאם לחוזה שביתת־הנשק צריכים היו להישמד. מחיר זה אינו כולל את הוצאות המשלוח מהמחנה לנמל וההעמסה על האניות. המטען נשלח בשלוש אניות בזו אחר זו (10 טנקים באניה אחת. 9 באחרת ו־11 באניה שלישית). בהוצאת הטנקים נתקלנו בקשיים בלתי רגילים: נדרשו רשיונות על מנת להוציאם מהמחנה. כאילו הם מיועדים להתכה. היה צורך ברשיון מהמשטרה בעיר ב. על מנת לעבור אתם שם, והיה צורך ברשיון של הנהלת הנמל על מנת להעמיס אותם באניה. וכל אלה — לאחר שהצלחנו לשכנע את היל־הרשיון של צבא אותה ארץ שהטנקים לא יצלחו בשבילם. כן הצלחנו לסדר שפירמה מקומית הסוחרת בגרוטאות תקנה את כל הטנקים שעמדו למכירה, ופירמה שניה קנתה מבין אלה 30 טנקים לפי הבחירה שלנו. כמו כן קנינו במחיר משקל־מתכת 65 טון שרשראות לטנקים ומוטורים דורביים מהטנקים שכבר פורקו. גם בארץ היו קשיים בהורדתם: לא היו ברשותנו מכשירים לפרק משא של כ־30 טון. לכן קנינו באיטליה מנוף צף שיכול להרים 50 טון, ושלחנו אותו לארץ. אבל סערה בחופי יון הטביעה אותו. גאלצנו, איפוא, לשחד רב חובל של אניה זרה שעגנה בארץ, על־מנת להשתמש במנופיו לשם הורדת הטנקים.“

★

„10 טנקים, הוצ'קיס', שנקנו יחד עם תותחים נגד־מטוסים ו־5000 רובים גרמניים, נשלחו על ידי באניה אחת, ונפרקו בנמל תל־אביב בלילה עוד לפני הקמת המדינה. האניה ה... הגיעה בליל הכרזת המדינה עם חמשה תותחים בקוטר 65 מ"מ ותחמושת בשבילם, וכן עם תחמושת בשביל תותחים בני 75 מ"מ ומיליון כדורים לרובים ומכונות־יריה. היא הועמסה במרסיל ב־20 באפריל. 65 קרונו־רכבת יצאו מצפון צרפת לדרומה עמוסים בנשק זה. אך היו שמועות כי דה־גול התכוון אז לערוך, פוטש' והיה מצב חירום בארץ. הסוציאליסטים חשדו שהנשק מיועד לדה־גול והקימו בריקות במרסיל. כך הצלחנו להעמיס על האניה רק 5 תותחים בני 65 מ"מ (ובלי מכשירי־הכיוון) מתוך ה־50 שהובאו. אבל גם העמסה זו לא בוצעה בקלות. במרסיל עובדים ערבים מאלג'יר וממרוקו. כשהחלה התסיסה מסביב לנשק התחילו לדבר גם על כך שהוא מיועד לפלשתינא, והערבים הכריזו על שביתה. כנציג דיפלומטי של אותה ארץ אכוטית שבשמה הופעתי הלכתי למושל הצרפתי ופניתי אליו בשם החוזה הקיים בין, ארצ'י וארצו. בעזרת קשרינו בממשלה דאגנו לכך שיקבל גם הוראה בנדון מפריס. הוא התרה במזכירי הפועלים כי יעמיס את הנשק בעזרת צבא אם לא יעמיסוהו הם. שינינו את שם האניה על מנת להעלים את זהותה מעיני הערבים והאניה הפליגה לניאפולי. אולם בניאפולי, שם היה ביתם של רוב מלחי האניה, התמרד הצות, חוץ מרב־החובל. שני מלחים אף ירדו והודיעו למשטרה על הנשק שבאניה. בעזרת קשרינו במשטרה ובכולשת נעצרו השנים והוכנסו לבית־הסוהר. אך בגלל השמועות שנפוצו בניאפולי על האניה ומטענה לא קל היה להשיג צות אחר בשביליה. המכונאי פחד להפליג, וקלקל את הודו. אילצנו אותו לתקנו ואח"כ גרשנו אותו מהאניה...“

★

„היה בידי מכתב מבן-גוריון לגזבר הסוכנות באמריקה, ובו הוראה להעמיד לרשותי \$450,000. בדרכי השגתי באיטליה מאיש פרטי, שהיה בעל שדה-תעופה פרטי, זכות חניה לאוירונים, בכיסוי של צורך לערוך תיקונים בהם. לאחר שהבהרתי לו שהאוירונים מיועדים לארץ-ישראל סירב לקבל תשלום על השימוש בשדהו. הוריתי לעדה סירני שפעלה באיטליה לקנות עבורנו שתי אניות-ברזל ואסרתי להשתמש בהן אלא להעברת נשק בלבד“.

★

„באמריקה נוכחתי בקשיים ברכש ובהעברת נשק. חיפשתי אדם המבין בתעופה, מאחר שאני לא הבינתי בכך וגם חברי בארץ לא הבינו. נפגשתי עם אל שוימר. הוא עבד בט.ו.א. בשכר של \$1,000 לחודש. הצגתי לו את אפשרויותינו המצומצמות והצעתי לו שיקח רק חופשה ל-3 חודשים. אבל הוא לא הסכים לסידור זמני ועזב את החברה. הדבר עורר בלבי חשד כלפיו, אך בררתי אודותיו ונמצא נאמן“.

„אל הציע רשימה של כל הדברים שיש להשיג בשטח התעופה. נודע לו על שלושה קונסטליישונ'ס שאפשר לרכוש אותם כגרוטאות במחיר כולל של \$45,000 (קונסטלישן חדש אחד עלה אז מיליון דולר). היה זה ימים אחדים לפני ההחלטה בלייק-סכסס. אל בדק את האוירונים, ערך רשימה של מה שחסר בכל אחד מהם, קשר את הקשרים הדרושים והגיע למסקנה שבתוספת של \$160,000 אפשר יהיה להתקינם. אבל גזבר הסוכנות בארה"ב לא רצה לתת את הכסף למרות הוראתו של בן-גוריון. הוא אמר שהוא מקבל הוראות רק מקפלן. הודעתי על כך לבן-גוריון והוא הודיע לי שקפלן יסדיר את הענין בהיותו בארה"ב. קפלן בא לשם כמה ימים לאחר ההחלטה בלייק-סכסס. דרשתי מקפלן סכום של \$5,600,000 למימון הרכישות לפי רשימה שקיבלתי בארץ, וכן לקניית המטוסים והאביזרים שהציע אל. אולם קפלן לא היה מוכן להעמיד לרשותי אפילו את הסכום הקטן שעליו קיבלתי אישור מהארץ. כשראה ברשימה נשק אנטי-טנקי שאל: „איפה ראיתם טנקים אצל ערביי קלקיליה? וכששאל למחיר פגזי התותחים ונאמר לו שפגז עולה \$50 אמר (בידיש) „אנו איננו יודים בפגזים כאלה“. נאלצתי לקחת על עצמי גם את גיוס הכספים. ידידי ערכו מסיבה בהשתתפות 200 מעשרי יהודי אמריקה שבה הייתי אורח-כבוד. דיברתי כרבע שעה. דרשתי מהם בו-במקום 5 מיליון דולר. כבשתי אותם וכשהתחילו לתתם על השיקים, קמתי שוב ודרשתי שיחשבו עוד פעם, ואל יקמצו. בו במקום נאספו 3.5 מיליון דולר והתחייבו בעתיד הקרוב להשלם את המיליון וחצי“.

★

יהודה — אשר, כעדותו של ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון, עשה יותר מכל יחיד אחר לחימושו של צה"ל בימי מלחמת-הקוממיות — האמין בכל ישותו בתעודה שלמענה חי; ובלהט אמונתו עשה גדולות ונצורות בימים אשר כיום נראים הם לנו כ"ימי קטנות". צבא ההגנה לישראל ישא בגאון את זכרו.